

Niepodległość Lubaczowa po latach zaborów

W wyniku pierwszego rozbioru Polski w 1772 r. cały rejon lubaczowski znalazł się pod zaborem austriackim w Galicji. Wpłynęło to na długie lata na zahamowanie rozwoju miasta i terenu.

Ponowny rozwój nastąpił w drugiej połowie XIX wieku. Powstała poczta i szpital. Wybudowano duże koszary dla wojska. Wzniesiono nowy murowany kościół i murowaną cerkiew. Znaczący wpływ na podniesienie gospodarki miasta miała budowa linii kolejowej Jarosław - Rawa Ruska w 1884 r. Mimo znaczącego postępu, jeszcze w roku 1900 miasto posiadało zabudowę niemal w całości drewnianą. Tylko w otoczeniu rynku stało kilkanaście murowanych domów. Wielkie pożary w 1899 i 1904 roku strawiły ogromne połacie miasta, w tym niemal całe jego ówczesne śródmieście.

W 1914 roku Austro-Węgry wypowiedziały wojnę Rosji. Lubaczów leżący na pograniczu z Cesarstwem Rosyjskim, już w pierwszym miesiącu wojny znalazł się w zasięgu działań zbrojnych. 12 września 5 armia rosyjska zajęła Lubaczów.

Okupacja rosyjska trwała do czerwca 1915 roku. Lubaczów poniósł duże straty. Spaliło się lub uległo uszkodzeniu wiele domów. W Ryńku w ruinę obrócona została szkoła ludowa i ratusz. Rekwizycje wojsk niemieckich i austrowęgierskich często przekraczały swoim rozmiarem obciążenia nakładane na mieszkańców przez Rosjan. Stan sanitarny miasta po wyjściu wojsk rosyjskich był tragiczny. Wybuchła epidemia cholery.

Rankiem 1.11.1918 r., na wiadomość o upadku Austrii, członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej opanowali miasto. Do końca roku trwały jednak walki z oddziałami ukraińskimi, które w pierwszych dniach listopada zajęły miasto. 6 grudnia Lubaczów został zdobyty przez przybyłe z Jarosławia siły polskie. 27 grudnia bezskutecznie usiłowały go odbić wojska ukraińskie. Jednym z organizatorów obrony Lubaczowa był por. Stanisław Dąbek, późniejszy dowódca lądowej obrony Wybrzeża we wrześniu 1939 r.

Po I wojnie światowej w mieście znajdowały się dwie szkoły powszechne, żeńską i męską, powstało Prywatne Gimnazjum, Publiczna Szkoła Zawodowa, Czytelnia Polska i "Proświta". Od 1922 roku Lubaczów był miejscem postoju dwóch batalionów 39 Pułku Piechoty Strzelców Lwowskich. W 1933 roku w skład rady wchodziło 16 członków. Organem wykonawczym był Zarząd Miasta, w którym zasiadał burmistrz z zastępcą oraz trzech ławników. Zarząd posługiwał się okrągłą pieczęcią z herbem miasta pośrodku i napisem w otoku: "Urząd Miejski Królewskiego Wolnego Miasta Lubaczowa".

W latach 1926-32 powstało kilkanaście zespołów nowej zabudowy. W 1934 włączono do miasta Ostrowiec. W roku 1935 mieszkańcy mieli już światło elektryczne, w 1937 roku rozpoczęto budowę Domu Strzelca, a rok później gimnazjum. Miasto nie posiadało znaczącego przemysłu. Duże nadzieje wiązano z rozbudową Centralnego Okręgu Przemysłowego, ale plany pokrzyżowała wojna. W 1939 r. Lubaczów miał już 6700 mieszkańców. Do września działał w Lubaczowie Urząd Pocztowy z dwudziestoma zatrudnionymi pracownikami. Miasto posiadało łącznicę 60-numerową, do której włączone było 10 kabli międzymiastowych i 47 abonentów, instytucji i urzędów. Funkcjonowało w mieście 192 sklepy i punkty usługowe.

Mieszkańcy Lubaczowa starali się jak najlepiej korzystać z wywalczonej przez siebie wolności.

Wolność to odpowiedzialność. Odpowiedzialność za siebie i za innego człowieka. Suma tych odpowiedzialności tworzy wolność.